

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

МЕТОДИ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>2</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Великодна Мар'яна Сергіївна

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: mariana.velykodna@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Методи теоретичних досліджень у психології» відводиться **90** годин **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1-ому курсі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Методи теоретичних досліджень у психології» студентам необхідно володіти знаннями з таких дисциплін:

Пререквізити:

- Загальна психологія – фундаментальна галузь психології, яка вивчає основні закономірності психічних процесів, станів і властивостей особистості, що лежать в основі її розвитку та поведінки.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Методи якісних досліджень у психології — це підходи, що спрямовані на глибинне розуміння досвіду та смислів особистості через інтерв'ю, спостереження та аналіз текстів.
- Методи кількісних досліджень у психології — це способи вимірювання та статистичного аналізу психічних явищ для виявлення закономірностей і перевірки гіпотез.
- Психодіагностика — це система методів і процедур для виявлення та оцінки індивідуально-психологічних особливостей особистості.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Програма з дисципліни «Методи теоретичних досліджень у психології» призначена для підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр». Вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 1 курсі (денна форма навчання) обсягом 90 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна орієнтована на забезпечення дослідницької компетентності майбутніх психологів, шляхом глибокого оволодіння знаннями та навичками підбору, виконання й опису результатів застосування теоретичних методів для проведення психологічного дослідження. Зміст програми відповідає

європейським нормативним вимогам підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр психології.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Методи теоретичних досліджень у психології» є формування знань та навичок із організації, проведення та опису сучасних теоретичних психологічних досліджень на засадах академічної доброчесності.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня дослідницької компетентності у здобувачів освіти:

1. Опанувати цілі та призначення теоретичних методів дослідження у сучасній психології.
2. Набути глибокого розуміння можливостей та обмежень застосування теоретичних методів відповідно до мети дослідження.
3. Розвинути навички добору методології теоретичного дослідження.
4. Навчитися планувати теоретичне дослідження, з урахуванням етичних засад та принципів відкритої науки.
5. Сформувати вміння добирати і використовувати методологічні чеклісти та керівництва для проведення теоретичних досліджень.
6. Сформувати навички пошуку й аналізу фахової наукової літератури.
7. Засвоїти знання структури й академічного письма для опису результатів проведених теоретичних досліджень.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методи теоретичних досліджень у психології» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- Зміст поняття теоретичних методів у сучасній психології.
- Загальні принципи застосування теоретичних досліджень у психології.
- Етичні норми проведення теоретичних досліджень.
- Види теоретичних методів дослідження, що застосовуються у психології.
- Суть і алгоритм пошуку методологічних чеклістів для виконання теоретичного дослідження.

Уміти:

- Добирати метод теоретичного дослідження відповідно до сформульованої дослідної мети.
- Розробляти план теоретичного дослідження.
- Здійснювати організацію дослідження за обраним методом.
- Проводити пошук літератури для теоретичного дослідження.
- Проводити аналіз отриманих даних.
- Формулювати коректний висновок на підставі отриманих результатів дослідження.
- Робити опис дослідного звіту на засадах академічної доброчесності.

9. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий Модуль 1. Вступ до сучасних теоретичних психологічних досліджень

Тема 1. Розробка психологічної теорії

Поняття теорії у сучасній психології. Криза довіри у психології та питання психологічної теорії. Місце і роль теоретичних досліджень у сучасній психології. Джерела знань та шляхи появи нових теорій у психології. Принципи відкритої науки у проведенні теоретичних досліджень.

Тема 2. Побудова теоретичної моделі для емпіричного дослідження

Теоретичні основи психологічного дослідження. Теоретичні витoki емпіричних гіпотез. Теоретична модель як підстава і як результат проведеного дослідження.

Змістовий Модуль 2. Методологія використання теоретичних дослідних дизайнів у психології

Тема 3. Систематичний огляд літератури.

Систематичний огляд як золотий стандарт теоретичного дослідження. Знайомство з ходом виконання систематичного огляду літератури за методологічним чеклістом PRISMA. Аналіз публікацій у рецензованих журналах. Розвиток і закріплення навичок написання систематичного огляду літератури (systematic review).

Тема 4. Огляд предметного поля.

Огляд предметного поля як різновид теоретичного дослідження. Знайомство з доречністю проведення огляду предметного поля. Аналіз публікацій у рецензованих журналах. Розвиток і закріплення навичок написання огляду предметного поля (scoping review).

Тема 5. Концептуальний огляд.

Концептуальний огляд як вид теоретичного дослідження. Поняття концепції у психології. Відмінність концепції та теорії. Хід проведення концептуального огляду. Аналіз публікацій у рецензованих журналах. Розвиток і закріплення навичок написання концептуального огляду (conceptual review).

Тема 6. Опис результатів проведеного теоретичного дослідження.

Загальна модель опису результатів якісних досліджень (IMRaD). Академічна доброчесність та вимоги до академічного письма наукового звіту з проведеного дослідження. Етика представлення даних.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л.	пр.	с.р.	Контр. Заходи.
Змістовий модуль 1. Вступ до сучасних теоретичних психологічних досліджень					
Тема 1. Розробка психологічної теорії	6	2	0	4	Виконання самостійних робіт
Тема 2. Побудова теоретичної моделі для емпіричного дослідження	6	2	0	4	
Разом за змістовним модулем 1	12	4	0	8	
Змістовний модуль 2. Методологія виконання теоретичного дослідження у психології					
Тема 3. Систематичний огляд літератури	20	4	4	12	Поточне опитування, виконання практичних робіт
Тема 4. Огляд предметного поля	18	4	2	12	
Тема 5. Концептуальний огляд	20	4	4	12	
Тема 6. Опис результатів проведеного теоретичного дослідження	20	4	4	12	
Разом за змістовним модулем 2	78	16	14	48	
Усього, годин	90	20	14	56	

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Розробка психологічної теорії	4
2	Тема 2. Побудова теоретичної моделі для емпіричного дослідження	4
3	Тема 3. Систематичний огляд літератури	12
4	Тема 4. Огляд предметного поля	12
5	Тема 5. Концептуальний огляд	12
6	Тема 6. Опис результатів проведеного теоретичного дослідження	12
Всього		56

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Великодна, М. (2025). Поточні стандарти для проведення й опису емпіричних і теоретичних психологічних досліджень: огляд методологічних чеклістів. Габітус. Вип. 74, С. 79-85.
2. Asendorpf, J. B., Conner, M., De Fruyt, F., De Houwer, J., Denissen, J. J., Fiedler, K. et al. (2013). Recommendations for increasing replicability in psychology. *European Journal of Personality*. 2013. Vol. 27. No 2. P. 108–119.
3. Bonilla, L. C. (2022). The IMRaD model of scientific articles: what is and how can be applied in the humanities and social sciences? *Revista Académica sobre Documentación Digital y Comunicación Interactiva*, No 24. P. 6.
4. Eby L. T., Shockley K. M., Bauer T. N., Edwards B., Homan A. C., Johnson R. et al. (2020). Methodological checklists for improving research quality and reporting consistency. *Industrial and Organizational Psychology*. Vol. 13. No 1. P. 76–83.
5. Page M. J., McKenzie J. E., Bossuyt P. M., Boutron I., Hoffmann T. C., Mulrow C. D. et al. (2021). Updating guidance for reporting systematic reviews: development of the PRISMA 2020 statement. *Journal of Clinical Epidemiology*. 2021. Vol. 134. P. 103–112.

Додаткові:

1. Englander, M., & Morley, J. (2023). Phenomenological psychology and qualitative research. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 22(1), 25-53.
2. Yadav, D. (2022). Criteria for good qualitative research: A comprehensive review. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 31(6), 679-689.
3. Lyons, E., & Coyle, A. (Eds.). (2021). *Analysing qualitative data in psychology*. Sage.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
3. <https://iaapsy.org/>
4. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
5. <https://www.apa.org/>
6. <https://neuronews.com.ua/ua#gsc.tab=0>
7. <https://aapp.org>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, тестування, виступ з доповіддю.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді екзамену.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “**ДОБРЕ**” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “**ЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо

правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “**НЕЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навики.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов’язаний дотримуватися обов’язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень,

проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;

- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.